

Готуються збори

«Авангардна роль комуністів у перебудові наукової роботи в інституті» — така тема загальноінститутських партійних зборів, які відбудуться 24 лютого ц.р. Доповідь з цього питання готує член парткому завідувач кафедри наукових основ управління школою Б. М. Ступарик.

Партійний комітет звертається до всіх працівників інституту, студентів і в першу чергу комуністів взяти участь у підготовці цих зборів, висловлювати і надіслати у партком конкретні пропозиції щодо поліпшення наукової роботи, які будуть враховані при підготовці проекту постанови. Свої зауваження і пропозиції можна висловлювати також на сторінках газети «Радянський педагог».

Радянський педагог

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФСПІЛКОВИХ КОМІТЕТІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ В. СТЕФАНІКА

Газета заснована 30 вересня 1988 року.

№ 6 (18)

14 ЛЮТОГО 1989 р.

Ціна 3 коп.

● ДЕНЬ ЗА ДНЕМ

Звітують науковці

Днями в інституті відбулася звітна наукова конференція кафедр нашого вузу за минулий рік.

На пленарному засіданні конференції виступив ректор інституту, доктор філологічних наук, професор В. І. Кононенко. У вступному слові він наголосив на необхідності ведення наукової роботи кожним викладачем, поширення практики спільних із студентами публікацій, тісному співробітництві з ними. Адже ефективність вузівської науки — саме у її впровадженні в навчальний процес, в роботі зі студентами.

Кандидат педагогічних наук, доцент В. М. Ступарик звернувся у своїй доповіді до дуже актуального нині питання — підготовки майбутнього вчителя в організації учнівського самоуправління як важливого засобу формування активної громадянської позиції школярів. У зв'язку з чим підкреслив потребу кращого інформування студентства про найновішу методику викладання, яка розробляється провідними педагогами нашої країни в різних республіках.

З питань перебудови

атеїстичного виховання у школі виступив кандидат філософських наук, доцент П. Д. Сусак. Він звернув увагу на те, що в сучасній школі процвітає не атеїстичне виховання, а швидше антирелігійне (що далеко не одне й те ж), яке засноване на незнанні релігії. Щоб такого не траплялося, очевидно, слід знайомити студентів з історією релігії, біблією, як одним із найдавніших історичних фольклорних джерел.

Із доповіддю про шляхи дальшого вдосконалення економічного навчання і виховання учнів виступив кандидат економічних наук, доцент В. А. Шиндлер. А це нині, мабуть, одне із найбільш актуальних питань нашої школи. Адже основа економічного виховання і освіти — у підготовці дитини до суспільно-корисної праці. І в цій справі, поряд із викладачами, не меншу роль має відігравати сім'я.

Після пленарного засідання відбулися засідання секційні, на яких були обговорені наукові повідомлення викладачів.

Роботу конференції завершили звіти керівників секцій.

Н. ЕЛЕМ.

У тісній співдружності

У роботі підсекції природничих і математичних дисциплін початкового навчання взяли участь 10 викладачів нашого інституту і 20 вчителів середніх шкіл Івано-Франківська та Прикарпаття, методисти обласного інституту вдосконалення вчителів — зав. кабінетом початкового навчання В. П. Кирилук та методист О. І. Шовкопляс, вчителі-методисти В. В. Попадюк (Заболотівська СШ), Я. П. Назарук (Старокривотульська СШ), Ю. В. Халупинська (Долинська СШ № 6), М. М. Солонична (Івано-Франківська СШ № 16), а також педагоги з Косівського, Верховинського, Богородчанського, Городенківського та Снятинського районів.

На засіданні підсекції розгорнулася дискусія з актуальних проблем удосконалення методів навчання в початкових класах у зв'язку з переходом на роботу за новими навчальними планами (В. П. Кирилук), активізації пізнавальної і навчальної діяльності учнів на уроках математики (В. В. Попадюк, М. М. Солонична). Розмова тор-

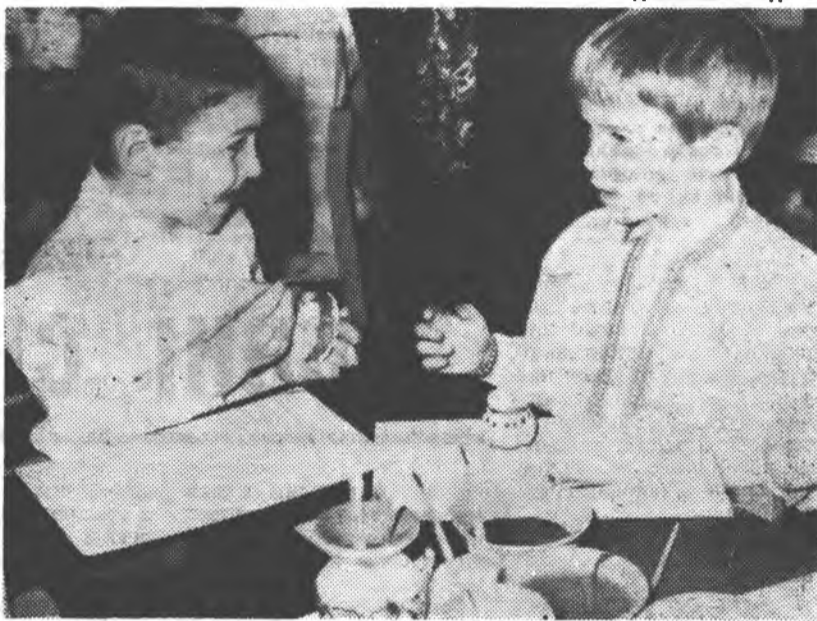
кнулась також питань формування елементів наукового світогляду, патріотичного та інтернаціонального виховання на уроках математики (Р. В. Стефурак, Т. О. Дем'янів), естетичного виховання на уроках праці (І. Р. Двілюк) тощо.

Особливий інтерес викликали доповіді доцентів Р. В. Стефурак, Т. О. Дем'янів, асистента І. Р. Двілюка, які залучили до спільної наукової роботи студентів V курсу ПФМ О. Глуху, О. Карайчищеву, Н. Гусак-Харчій, Л. Островську до проведення експерименту у початкових класах середніх шкіл міста.

Багато питань виникло у викладачів після доповіді доцента В. К. Сельського, який розповів про деякі засоби вивчення корисних копалин рідного краю на уроках природознавства.

У перерві викладачі кафедр природничих та математичних дисциплін початкового навчання познайомили гостей з факультетом.

Р. АДАМЕНКО. Доцент.

ФОТОРЕПОРТАЖ У НОМЕР

Вечорниці у малят

Фольклорне свято, що днями відбулося у базовому дитячому садочку № 11 Івано-Франківська, не тільки нетрадиційне як форма виховання дошкільнят, а й незвичайне. Незвичайне воно тим, що чи не вперше у практиці дошкільного виховання дорослі (а це працівники кафедри педагогіки і методики початкової освіти нашого інституту і дитсадка № 11) повністю довірили його дітям, пише допоміж хлопчиком і дівчаткам засвоїти його програму і розучити окремі номери.

Спершу були побоювання, що малюки не зуміють як слід розпорядитися своєю самостійністю. Однак коли дійшло до діла, виявилось, що діти довіру старших вправдали. Всі номери во-

ни виконували з якимось незвичайним піднесенням. Все вдалося вихованцям садочку — і розмальовування глиняного посуду, й інсценування українських народних казок і пісень (уявіть собі, наскільки цікаво і безпосередньо мала б вийти сценка на тему «Грицю, Грицю, до роботи...»). Дехто з організаторів свята назвав його дитячими вечорницями, і, думаємо, був недалекий від істини. Подивіться на фотографії, адже тут, як і на вже майже забутих молодіжних посиденьках, хлопчики і дівчатка займаються відповідно — чоловічою і жіночою роботою. Так би мовити, показують себе.

Фото В. Боб'яка.

● ВУЗ: 80-х: ШЛЯХОМ ПЕРЕБУДОВИ

ДИТСАДКИ: ІНТЕРЕС МНИМІЙ ЧИ СПРАВЖНІЙ?

Останнім часом у пресі все частіше з'являються публікації («Учительська газета», № 2 від 5.1.89 р., «Комсомольська правда», № 18 від 22.1.89 р. та ін.), у яких ставиться під сумнів доцільність виховання дітей раннього віку в дитячих садках, доводиться думка про несприятливий вплив на фізичний та нервово-психічний розвиток хлопчиків і дівчаток вивчення граматики, математики вже у дошкільному віці тощо. Радують, що нарешті інтерес до проблеми малюків виріс, однак і насторожує, що підхід до їх вирішення носить описово-емоційний, а не конструктивний характер.

На мою думку сьогодні в суспільному дошкільному вихованні гостро, як ніколи, визначилися три проблеми: матеріальна база дошкіль-

ного закладу, кадри, сім'я і громадськість. Спробую зупинитися докладніше на двох перших.

Щоб гарантувати сім'ї виховання дитини здоровою, сформованою особистістю згідно з віком та індивідуальними особливостями, а також з урахуванням соціального замовлення суспільства, у дошкільних закладах мусять бути створені належні умови. Користуючись офіційними даними, констатуємо, що на утримання однієї дитини держава витрачає приблизно 493 карбованці щорічно. Цифра переконалива до тих пір, поки її не перевести у реальні речі, які й утворюють матеріальну базу дитячого садка. Чи вистачає цих фондів сьогодні? Ні. Адже абсолютно очевидно, що фінансові нормативи

затверджені Міністерством фінансів СРСР ще у 1966 році, а ціни на предмети першої життєвої необхідності, зокрема і для дитсадка, зросли з того часу не в один і не у два рази.

Відлунням фінансового дефіциту стали ганебні для дитсадка факти, коли іграшки, атрибути для творчих і рухливих ігор, дидактичний та настільно-друкований матеріал не доступний для дітей. Шафи наповнені, а діти лише споглядають, граючись тим, що давно вийшло з ладу і не несе жодної пізнавальної інформації. Про які комп'ютери, іграшки-автомати, напівавтомати може йти мова, коли у дитячому садку з року в рік немає найпростішого — серветок, туалетного паперу, олівців та фарб. Уявіть собі, що на-

ші діти хочуть малювати, а дитсадок на квартал одержує всього 30 альбомів. На скільки часу їх вистачить? Те саме з ліпленням, апплікацією. Матеріали для всіх видів зображувальної діяльності доводиться добувати старшому вихователю чи завідувачу швидше неправдою, ніж правдою. Справа в тому, що банк лімітує перерахування коштів на такі канцтовари. Ще один парадокс — дитячу художню літературу банк не лише не лімітує, а не пропускає зовсім. Не може не турбувати і той факт, що на всю область лише один магазин № 206 відпускає канцтовари за безготівковий рахунок. Чи достатньо цього? Коментарі, думається, зайві.

[Продовження на 3-й стор.]

ВОНИ ЗАКІНЧИЛИ НАШ ІНСТИТУТ

Окрім учительської роботи, а викладає М. Й. Адамович фізику у Загіздянській СШ, педагог виконує ще й обов'язки секретаря вчительської комсомольської організації і лектора-атеїста. Нічого дивного в такій активності немає, адже ще в нашому інституті, який Михайло Йосипович закінчив три роки тому, студента фізику М. Адамовича знали як людину, яка завжди прагнула бути на передньому краї громадської роботи. З не меншою самовідданістю молодий вчитель займається і своїм предметом, що загалом принесло йому заслужений авторитет.

На знімку: М. Й. Адамович проводить лабораторну роботу з учнями. Фото Б. БОБ'ЯКА.

Наша школа сьогодні на шляху оновлення і перебудови. Їх основні напрямки — демократизація і гуманізація процесу навчання, наближення школи до життя, підвищення її інтелектуального, духовного потенціалу як важливої соціально-педагогічної системи.

Для реалізації цих завдань необхідно в першу чергу усунути консерватизм та інертність педагогічних кадрів, ліквідувати командно-бюрократичні методи управління системою освіти, ширше впроваджувати в життя педагогіку співробітництва, де учні з об'єкту навчання і виховання ставали б активними співучасниками цього процесу, де всі соціальні інститути виховання забезпечували б формування всебічно розвинутої особистості.

«Учні — не посудини, які можна заповнити, а світильники, які треба запалити», — писав видатний педагог К. Д. Ушинський. Скільки ж треба мати душевної теплоти і сердечної мудрості вчителя, аби «запалити» в душах дітей вогонь допитливості та інтересу, сформувати високі ідеали громадянської зрілості, невтомності, честності і вічного пошуку, щоб кожна людина стала особистістю неповторною, красивою і тілою, і душею, і помислами... Власне таких учителів і повинна готувати вища школа. Наш вуз може пишатися тим, що з його стін вийшло понад 28 тисяч учителів і серед них талановиті організатори народної освіти, насаперед, заслужені вчителі республіки — С. М. Костюк (директор Брошнівської СШ), В. І. Чепіга (директор Кобацької СШ), О. В. Тепелинець (директор Тлумачської СШ), П. М. Кінашук (директор Отинянської СШ), О. М. Тихенко (заступник директора Вигодської СШ), кандидати педагогічних наук П. В. Лосюк (директор Яворівської СШ), В. Д. Лаврів (директор Долинської СШ № 1), та багато інших.

Які ж форми роботи появились в цих та інших місцях педагогічної нирі? Це перш за все втілення в практиці роботи інтеграції і диференціації навчання на основі самовизначення динамічних груп в класі, інтенсифікація процесу навчання на

семінарські заняття, диспути, конференції, бесіди за круглим столом лишають неповторний слід в душах і серцях студентів.

Однак наш динамічний час вимагає удосконалення форм і методів роботи з студентською молоддю, підвищення її професійної майстерності і творчості, гуманізації процесу навчання і демократизації управління. До нас, у вуз особливого призначення, повинна приходити молодь за покликанням, юнаки і дівчата, які мають неабиякий заряд душевної доброти до людей, до дітей в першу чергу, і достатні потенціальні здібності.

Однак критеріїв відбору абітурієнтів, які б відповідали цим вимогам, немає, а існуючі правила прийому, як на мене, явно застарілі, і не відповідають духові часу. Де, скажімо, мають вчитись випускники шкіл Івано-Франківська, якщо їх прийом фактично обмежується тим, що місто й область насичені педагогічними кадрами? А, може,

в західних областях республіки за останні п'ять років змінилось майже 42—55 процентів директорів шкіл і їх заступників. Є тут, ясна річ, і об'єктивні причини, але головне в тому, що на місцях добір і розстановка кадрів проводиться формально, без урахування їх досвіду, компетентності, організацьких здібностей, комунікативності. І коли ми говоримо про те, що перебудова школи значною мірою залежить від вчителя, від його творчості, від професійного і добросовісного виконання ним своїх обов'язків, то від керівників шкіл у великій мірі залежить ефективність і якість роботи школи в цілому, успіх формування справжніх борців за перебудову і оновлення нашого суспільства.

Нині в нас вводиться виборність керівників шкіл. А чому б цю практику не розповсюдити на виборність завідувачів рай-міських, начальників управлінь народної освіти на основі широкої

Тож пора оцінювати фахівців, у тому числі й керівників, по заслугах, по тому вкладу, який вони вносять у загальну стратегію створення достатку, благополуччя і радості радянських людей. Як ніколи, нам треба берегти кадри керівників шкіл, які сьогодні, будемо говорити відверто, зазнають значних нервових перевантажень від управліньських вказівок зверху, починаючи від директивних органів і закінчуючи пожежниками, санстанцією, товариством рятуння на водах і т. д.

Треба встановити за правило, щоб керівника школи без дозволу рай-міського ніхто не відривав від його безпосередньої роботи в школі, не «засмикував» численними плановими і неплановими перевітками, семінарами, нарадами. Треба, нарешті, дати керівникам шкіл право виконувати свій професійний обов'язок — управляти навчально-виховним процесом, забезпечувати всебічний розвиток особистості в

складом інституту. Форми роботи — найрізноманітніші: лекції, семінарські заняття, лабораторно-практичні безпосередньо в школах, ділові ігри, екскурсії по місцях революційної і бойової слави, педагогічна практика в школах міста й області. На нашому факультеті вже пройшли перепідготовку понад 6.500 директорів шкіл та їх заступників. Однак, думається, що навчальний план, нав'язаний нам зверху, не є досконалим. В ньому відсутні години на фахову перепідготовку, введений курс цивільної оборони (12 год.), який керівники шкіл проходять щорічно на місцях згідно з тією ж програмою, що й у нас. А зняти цей курс ми не маємо права. І ще головна біда в тому, що навчальні плани на факультеті перепідготовки міняються майже щороку. А чому б не дати право формувати такі плани кафедрам наукових основ управління школою з урахуванням запитів, побажань, інтересів слухачів?

Ми враховуємо критичні зауваження і будемо працювати над тим, щоб найповніше задовільнити запити слухачів. Але органам народної освіти, їх методичним службам на місцях варто було б предметніше займатись докурсовою підготовкою слухачів, визначити їм (індивідуально, зважаючи на їх інтереси) теми до курсових завдань, готувати їх до направлення на факультет, хоч за місяць до початку занять. Бо часто в практиці буває і так: за 1—2 дні, а то й того ж дня по дзвінку направляються керівники на перепідготовку, не маючи конкретних завдань. Тому треба, мабуть, ввести в практику заслуховування звітів слухачів на місцях про їх навчання в інституті.

Здійснення безперервної освіти кадрів — процес багатосторонній. Він складається і з навчання на курсах та семінарах, самоосвіти, вивчення і узагальнення позитивного практичного досвіду, роботи над періодикою, участі в різноманітних науково-практичних конференціях, диспутах, тощо. Думається, перебудова школи на демократичних засадах ставить перед кожним керівником завдання підняти на нові вершини, з яких добре було б видно і наші успіхи, і наші прорахунки, посилити громадянську і професійну відповідальність за долю нашої школи, а значить, за наше майбутнє.

І. ГРИШАЙ.

Декан факультету перепідготовки педагогічних кадрів, кандидат педагогічних наук, заслужений учитель УРСР, доцент.

□ ПЕДВУЗ — ШКОЛА

Грані співробітництва

основі одержання максимальної кількості зворотньої інформації на уроці, організація самоврядування тощо.

Приміром, в Івано-Франківській середній школі № 21 (директор В. В. Дрогомирецький) учні повною мірою стали тут господарями, забезпечують достатній санітарно-гігієнічний режим, що дає можливість використовувати в школі працю лише 3 прибиральниць за штатним розписом. Окрім того, тут завжди затишно, привітно, чисто й охайно. У душі перебудови здійснюється профорієнтаційна робота в середній школі № 10 м. Івано-Франківська (директор С. С. Місюра). Тут встановились дуже тісні зв'язки з базовим підприємством, поточному обладнанню кабінету профорієнтації, яким керує представник цього ж виробничого об'єднання Людмила Вікторівна Мікас, і як результат — 85—90 процентів учнів обирають ту професію, яку вони полюбили ще в школі. Трудові об'єднання Яворівської СШ (директор П. В. Лосюк) повністю переведені на господарський розрахунок і одержують в рік до 16 тисяч карбованців прибутку. Трудовим навчанням тут охоплені по суті всі учні. Цікавим є досвід СШ № 6 м. Долина (директор школи М. М. Марковський) у справі організації комплексної роботи за місцем проживання.

Справжньою кузницею педагогічних кадрів став наш інститут, один з найстаріших вузів Прикарпаття, якому в безрід цього року виповниться п'ятдесят літ. Висококваліфіковану підготовку майбутніх освітян забезпечують понад 330 викладачів вузу, серед них професори І. А. Климшин — заслужений працівник вищої школи УРСР, П. П. Киричок, М. В. Теплинський, В. І. Кононенко, П. С. Федорчук, М. Г. Стельмахович, доценти М. П. Лесюк, А. І. Чорний, В. О. Кравченко, В. Г. Матвійшин та багато інших. Їх лекційні,

серед них чимало тих, хто з дитинства мріяв про легку, але таку потрібну народові професію? Тим більше, хіба може, хай і найдосвідченіший педагог за 15—20 хвилин встановити потенціальні, інтелектуальні можливості абітурієнта? Можна було б подумати над тим, щоб вступні іспити в такому виді як вони є відмінити, а приймати їх в школі у присутності екзамінаційної комісії і представників вузу. Зрештою, тут же рекомендувати найдібніших випускників для навчання у вузі. Галяю, до цих комісій можна було б включати і представників громадськості, рад по народній освіті, що, безперечно, сприяло б демократизації процесу вступних іспитів, підносило б авторитет школи і вчителя. А скільки було б збережено людських і в першу чергу дитячих нервів і здоров'я!

Думаю, це сприяло б більшій об'єктивності екзамінаційної оцінки і кращого відбору абітурієнтів до педагогічного вузу. І ще хай би тут остаточне слово було за педагогічною радою школи, яка повинна нести моральну відповідальність за тих, кого рекомендує. Адже відкритість і гласність прийому вступних екзаменів — це один з елементів демократизації школи. За таких обставин було б менше випадковостей і необ'єктивності. (До речі, такий досвід має Житомирський сільгоспінститут). А випускники міських шкіл могли б при вступі до вузу давати письмове зобов'язання, що після закінчення навчання вони поїдуть працювати туди, де потрібні такі спеціалісти, тобто за призначенням.

Варто було б, аби до цих думок прислухались компетентні органи народної освіти.

Друга, надзвичайно складна і важлива проблема — це керівні кадри організаторів народної освіти. Скажемо одразу: картина тут невтішна. Перше, керівники шкіл часто змінюються. Скажі-

мо, висуванням на цю посаду кількох претендентів з своєю програмою, своїми поглядами на систему перебудови народної освіти? Це, я певен, підносило б їх відповідальність за доручену справу перед колективом, який їх обрав. Знаю чимало керівників органів народної освіти, які обійняли цю посаду випадково, нікому непідзвітні і роками «валить» справу народної освіти, ведуть себе як диктатори. Це, між іншим, теж залишилось нам у спадок від бюрократично-командного стилю управління.

«Окремий скрипаль сам управляє собою, оркестр — потребує диригента», — писав геніальний Маркс. Трохи перефразовуючи цей образ, скажемо: директор школи повинен і писати музику, і кваліфіковано диригувати складним шкільним оркестром. Тому таких керівників треба дбайливо підбирати, готувати, рости, підтримувати і вчити безперервно мистецтву управління школою. Бо управління колективом є наука і водночас мистецтво.

Разом з тим для управління соціальним колективом необхідно оволодіти наукою управління, глибоко і всебічно знати технологію управління, об'єкт управління, знати педагогіку, психологію, соціологію, філософію, фізіологію, економіку та інші науки, вміти створювати сприятливий мікроклімат для роботи і відпочинку людей, поважати в кожній людині особистість, бережно ставитися до її потенціальних можливостей, здібностей, таланту, сприяти максимальному розкриттю цих здібностей в інтересах суспільства.

Буває, на жаль, і таке — людину призначають (чи обирають) на посаду, яка їй не під силу; і знань обмаль, і особливих здібностей організатора немає. А все ж погоджується, а потім, за рідкісним винятком, «валить» діло, компрометує як посаду, так і встанову, де працює.

світлі вимоги перебудови.

Ось і нині в нас на факультеті навчається близько 50 процентів директорів шкіл, надто їх заступників, із стажем роботи від 2 місяців до одного року. Тут доречно виникає запитання: яка ж, власне кажучи, може бути перепідготовка, коли в них, по суті, немає ніякої підготовки до управлінської діяльності?

Сьогодні разом з міськвуно ми організуємо підготовку резерву організаторів народної освіти для міста по очно-заочної формах навчання, є в нас і курси резерву з числа студентів. А може варто було б, хоча б у такій формі, організувати підготовку резерву для всієї області і в цілому для західного регіону республіки?

Однак найбільш ефективною формою підготовки організаторів народної освіти, вважаю, було б цілкове направлення здібної молоді у вуз, де вона б з професією вчителя одержувала спеціальність «організатора народної освіти» і потім направлялася в ті райони і райони, звідки прибула. Поки що в країні такої практики немає, але нагальна потреба в цьому є.

І на завершення кілька міркувань про перепідготовку кадрів. Вона ведеться в нас систематично, на основі планів і програм Комітету по народній освіті, кваліфікованим професорсько-викладацьким

Вітаємо стипендіатів!

Позаду хвилювання зимою сесії, що нагадувала змагання, головним критерієм якого, звісно ж, були знання. І ось, на останній раді інституту визначено його переможців — краєвих студентів нашого вузу.

Ленінськими стипендіатами (розмір стипендії 130 грн.) стали Н. Бухвалова [V курс, історичний факультет], І. Кабан [III курс, фізико-математичний факультет], Г. Білавич [V курс, філологічний факультет].

Стипендія імені В. Стефаника (у розмірі 100 грн.) надана О. Ташак [IV курс, музично-педагогічний факультет] та О. Пароконній [IV курс, факультет підготовки вчителів початкового навчання]. А стипендія ради інституту — (у розмірі 90 грн.) — Р. Винницькій [III курс, факультет іноземних мов], В. Петричуні [IV курс, фізико-математичний факультет] та Л. Варварич [IV курс, художньо-графічний факультет].

Вітаємо стипендіатів!

● ВУЗ 80-х: ШЛЯХОМ ПЕРЕБУДОВИ

ДИТСАДКИ: ІНТЕРЕС МНИМИЙ ЧИ СПРАВЖНІЙ?

[Закінчення
Початок на 1-й стор.]

Ще один аспект проблеми дошкільного виховання — кадрові, тобто ті, хто виховує, готує до самостійності малюків. На сьогодні у п'ятдесяти міських дитячих дошкільних закладах працює близько однієї тисячі вихователів. Однак мало хто з них — висококваліфікований фахівець з вищою спеціальною освітою, методичні ради нерідко очолюють люди без належної педагогічної підготовки, а, як відомо, потреба в кадрах дошкільних працівників особливо загострилася останнім часом у зв'язку з переходом школи на навчання дітей з шести років. Щоб не бути голосливим, скажу: лише 17 з вищезазначеної тисячі мають вищу дошкільну освіту та 204 — середню спеціальну. Спробуємо проаналізувати адміністративно-методичну службу дитсадків. Тут картина не менш вражаюча. Лише одинадцять з 50 завідуючих та 14 з такої ж кількості старших вихователів мають вищу дошкільну освіту. Хто ж виховує наших дітей? Згідно з статистикою, це в основному випускники факультету іноземних мов та філологічного, які, до речі, в більшості своїй — чого гріха таїти — чекають-не дочекаються місця у школі і при першій же нагоді дуже легко розлучаються зі своїми маленькими вихованцями.

Однак при всьому тому на 1989—90 роки обласним управлінням народної освіти запрошено 40 випускників педучилищ і жодного з вищою спеціальною освітою. Новостворене відділення нашого інституту на першому курсі готує 10 майбутніх спеціалістів на стаціонарі і всього п'ять — на заочному відділенні, які через чотири роки придуть у дитсадки. Чи зроблять вони погоду? Важко сказати. Проте ми не падаємо духом і подвело свої, вважаю, реальні пропозиції

ції для виправлення становища.

По-перше, на базі дитсадка № 11 в Івано-Франківську найближчим часом буде створено консультативний центр роботи викладачів кафедри факультету по підготовці абітурієнтів до вступу в інститут по співбесіді з числа тих, які мають середню спеціальну освіту.

По-друге, вважаю, за доцільне вивчити можливості інституту у створенні постійно діючих курсів для завідуючих дитячими дошкільними закладами на зразок курсів для директорів шкіл.

Третя пропозиція стосується підготовки конкретного спеціаліста. Тобто варто готувати не просто випускника в дитсадок, а з прицілом на конкретну посаду: завідувач садком, методист, інспектор, вихователь, логопед тощо. При цьому вже на III—IV курсах навчання ми могли б готувати спеціаліста до конкретної роботи через спецкурси, спецсемінари, поглиблену практику і т. д. Звичайно, дуже важливо мати гарантію на працевлаштування такого випускника.

Окрім того, варто переглянути правила прийому абітурієнтів на стаціонарне та заочне навчання з числа тих, які закінчують з відзнакою педучилища. Чи не настав час приймати їх без екзаменів, і тим самим вирити диплома, які видаються нашими колегами в педучилищах? І друге: чи доцільно обмежувати кількість бажаних навчання заочно? Адже у нас, як в жодній області республіки, надзвичайно гостра проблема власне з кадрами.

Що ж стосується випускників педучилищ, то пропоную буквально у цьому році збільшити їх прийом з метою укомплектування ці-

лої групи (25 чоловік). Це молоді люди, які прослухали лекційний курс (30 годин) «Вступ до спеціальності», пройшли три види практики, склали державні та семестрові екзамени з педагогіки і дитячої психології, виконали дві курсові роботи, що стосуються спеціальних методик. Для них необхідно розробити скорочений курс навчання, звільнити їх від окремих видів практики, надавши тим самим можливість поглиблено вивчати окремі проблеми. З їх же числа можна комплектувати дослідницьку групу, яка розроблятиме окремі лекції, практичні та семінарські заняття і спільно з викладачами братиме участь в організації дискусій, ділових ігор, лекцій-панорам тощо.

Такі сміливі плани ми будемо в першу чергу з розрахунку на випускників Львівського педучилища, яке робимо базовим для нашого відділення. Наша спільна діяльність — це, звичайно, розширені засідання кафедр, інші форми. Сподіваюся, що нормою співдружності стане наше представництво на державних екзаменах в училищі.

З метою спеціалізації випускників (ця проблема на Прикарпатті стоїть надто гостро, про що вже доводилося мені говорити у публікації «Хто прийде в дитсадки?» — «Радянський педагог», 15 листопада 1988 р.) плануємо все ж таки при наступному прийомі створити групу логопедів. Сподіваємося на підтримку нашої ініціативи з боку ректорату та обласного управління народної освіти. Як на мене, агітувати за це не потрібно.

Н. ЛИСЕНКО.

Доцент кафедри педагогіки і методики початкового навчання.

області Є. Сулової, Великолучківської середньої школи Мукачівського району Закарпатської області Л. Біров, вчительки історії з цієї області М. С. Гобан.

Учасники конференції обговорили ряд проблемних ситуацій з практики атеїстичного виховання, які зустрічаються в практиці педагогів.

Г. АДАМЧУК.

Студентка IV курсу заочного відділення педагогіки і методики виховної роботи.

Молодь, атеїзм, релігія

Теоретична конференція на таку тему відбулася на четвертому курсі заочного відділення педагогіки і методики виховної роботи. Цього разу йшлося про теоретичну спадщину В. І. Лєніна, зокрема його працю «Про значення виховного матеріалізму», про перебудову атеїстичного виховання.

Досвідом ідеологічної ро-

боти з молоддю, з дітьми із сімей віруючих ділилися вчителі, піонервожати, викладачі кафедри наукового атеїзму, етики і естетики. Змістовними були виступи студенток-заочниць — працівниці Ланчинського Будинку піонерів Надвірнянського району Я. Недашківської, піонервожати Старокостянтинівської середньої школи № 2 Хмельницької

комплект лінгфонного обладнання, озвучити одну із аудиторій історичного факультету та змонтувати телебачення в аудиторії № 23.

На знімках: заняття з фонетики веде старший викладач кафедри англійської мови Л. К. Уварова; студентки факультету іноземних мов працюють у новообладнаному лінгфонному кабінеті. Фото В. Боб'яка.

У застійний період радянське суспільство так занудьгувалося за рухом вперед, що, як тільки ідеологія перебудови створила передумови для цього, у населення виник нездоланний потяг не просто до руху, а до по-риву.

Здавалося, що з приходом нового керівництва достатньо буде лиш невеликих зусиль, щоб скинути кайдани гальмування: бюрократизм разом з адміністративно-командною системою, яка його породила, жорстоку цензуру, що стримувала духовне й культурне життя, економічний догматизм, який спустошив прилавки магазинів, гіперцентралізацію партійної влади, що не залишала повітря для демократичного дихання.

Очікування чудодійних змін базувалося не лише на нудьзі за рухом, але й на вірі у всеильність центру та вождю, вірі, яка вкоренилася в свідомості мас.

● ТОЧКА ЗОРУ

Од віри в диво до реалій обнови

Думалося: досить у верхах поставити гальма й натиснути на потрібні важелі, як машина державного механізму піде сама, дедалі прискорючись вперед. Справді, досвід життя в умовах культу і тотальної централізації привчили думати, що все добро і все зло спускається з державного та партійного олімпів. Змінювалися люди, але технологія влади лишалася попередньою. І хоча менше стали вірити конкретним керівникам, але так само продовжували свято вірити, шанувати лозунги, які спускалися з маси.

Вірили в лозунг «Наздогнати і випередити Америку», вірили, що освоєння цілини наповнить наші комори хлібом. Потім вірили в магію осушення боліт, «загальної хімізації». В міру розвінчування одних міфів, тут же виникали інші. За Брежнєва повірили, що Продовольча програма нарешті принесе достаток у магазини. За короткий період Андропова народ з ентузіазмом чекав результатів суворих методів зміцнення дисципліни: сподівалися, що завдяки відлову прогульників на вулицях буде підвищена

ДО 175-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Ескібрис П. ПРОКОПІВА.

продуктивність праці, що корупцію можна знищити кількома ефективними виступами.

Навіть у наш час, коли політичний реалізм став поступово витіснити міфологію соціальних утопій, час від часу спалахують рецидиви економічної наївності, політичного волонтаризму. Непогано, по суті, прагнення одним порухом ліквідувати пияцтво масовою ліквідацією горілки закінчилися важким похміллям: знищені виноградники, загрозливо поширилося самогубство, в черговий раз похитнулася віра у зваженість рішень, які приймаються нагорі.

З початку рішучого повороту в радянській внутрішній та зовнішній політиці минулого майже чотири роки. Реальні результати перебудови однак ще невеликі. Найпомітніші вони в сфері духовного та культурного життя. З'являються перші паростки демократії, але населення поки що не відчувало реальних економічних дивідендів перебудови. На думку ряду великих спеціалістів, у тому числі відомого американського економіста, лауреата Нобелівської премії професора В. Леонтьєва, первинні результати реформи можуть призвести навіть до тимчасового зниження продуктивності праці і до падіння життєвого рівня.

Мас свою думку щодо цього й вище керівництво. «Почався найсутужніший час», — визнає М. С. Горбачов. Скільки він триватиме? Три-чотири роки, на думку професора В. Леонтьєва. Більше, якщо взяти до уваги сповільненість економічних і політичних процесів у такій величезній країні, як наша.

Населення країни, до речі, почали потихеньку готувати до необхідності

запастися терпінням, до розуміння того, що процес перебудови, революційний за своєю концепцією, еволюційний за реалізацією. Не налаштувати людей на диво — радив недавно М. С. Горбачов засобам масової інформації. Він наголосив на необхідності позбавити суспільну свідомість такого шкідливого комплексу, як віра в доброго царя, всемогутній центр, у те, що хтось зверху наведе порядок, організує перебудову.

У суспільстві помітні настрої розчарування в темпах та економічних результатах реформи: нерідко лунають голоси про загрозу політиці оновлення. Та остання поїздка Генерального секретаря ЦК КПРС до Сибіру, під час якої він мав можливість особисто прозондувати настрої мас, і насамперед робітничого класу, свідчить про те, що перебудова, незважаючи на всі її перепади, має в населення величезний кредит довіри. Елементи «паніки», відкатні настрої є в частині кадрів, які не знають, як управляти лавиною нових проблем, породжених перебудовою. гласністю, «поверненням ринку», сплеском демократичної ініціативи низів. Щодо населення, то при всій занепокоєності ходом перебудови у нього є величезна віра в успіх. М. С. Горбачов відзначив, підсумовуючи свою поїздку до Красноярська, що перебудова вийшла на мільйони. «Коли кажуть, що перебудова нічого не дала, це неправда, — наголосив М. С. Горбачов у Красноярську. — Вона дала найголовніше: політику». Можливо, вперше від часів непу, початого Леніном 1921 року, народ збагнув, що в країні розроблена цілісна концепція нової політики й що надалі економічне та соціальне життя визначатимуться не указами, не примхами вождів і не черговими кампаніями в стилі «наздогнати й випередити», а невблаганною логікою економічних законів, які знову набубвають у країні громадянських прав. Народ у цю політику повірив.

Вячеслав КОСТИКОВ.
Публіцист, журналіст.

фотоінформація

УЖЕ на початку цього року на факультеті іноземних мов почали працювати три кабінети з лінгфонним обладнанням. Змонтував їх старший техник відділу ТЗН Олег Іванович Янчук. І тепер добрим словом згадують його роботу викладачі, студенти.

До закінчення цього семестру на факультеті планувється встановити ще один

(Закінчення.
Поч. в № 5 ц. р.)

ОДНОЧАСНО зі створенням центру в області кінче неолодіно налагодити виховання у громадян екологічної свідомості. Хоч і на Московському міжнародному конгресі по освіті і підготовці кадрів у галузі оточуючого середовища, що проходив під егідою ЮНЕСКО і ЮНЕП влітку 1987 року, говорилося, що люди планети починають розуміти: ставлення до екології перевіряє цивілізацію на здатність до виживання, а людину — на високе звання розумної істоти, все ж, на нашу думку, ще чимало жителів Прикарпаття далекі від цих потреб і проблем. Адже із 20 тисяч робіт з екології, що публікуються щорічно у світі, лише частина доходить до наших спеціалістів. Щодо нефахівців, то вони взагалі не мають можливості користуватися цією зливою інформації. А час вимагає нового мислення в питаннях охорони навколишнього середовища, в основі якого лежить уміння міркувати з урахуванням інтересів усього людства, розуміння його єдності і нерозривного зв'язку з природою. Щоб, наприклад, той же автор промислового об'єкту, його проєктант, чи відповідальний працівник міністерства, приступаючи до роботи, думав перш за все про те, як не зашкодити природі. А для цього вже в сільській школі треба закладати у свідомість дитини переконання, що все у нашому житті, від економіки до культури, так чи інакше зв'язане з навколишнім середовищем.

Гадаю першим кроком у налагодженні такого виховання буде організація пропаганди екологічних знань і масової підготовки для цього спеціалістів. Тут свою важливу роль міг би відіграти наш інститут. Однак перед тим, як перейти до підготовки цих фахівців, варто спочатку підняти на належний рівень природоохоронне навчання у себе. Адже у цій справі, будьмо відвертими, у нас далеко не все гаразд. У 1988—89 навчальному році, приміром, введено лише десятигодинний факультатив із написанням і захистом рефератів з охорони навколишнього середовища.

І вважається, що цього досвідом ідеологічної ро-

справу цю легко поправити, збільшивши, приміром, кількість лекційних годин. Та, на нашу думку, це проблеми не вирішить. У сучасних екологічних умовах потрібне серйозне, комплексне, безперервне природоохоронне навчання студентів. До речі, до цього вже перейшли в ряді вузів України і досвід деяких з них навіть узагальнений.

Для того, аби впровадити безперервну форму здобування екологічної освіти, доцільно взяти на озброєння систему, запропоновану в інформаційному листі навчально-методичного кабінету по вищій освіті Мінвузу УРСР від 19 червня 1988 року «Про досвід організації екологічної освіти в Харківському університеті», де детально описано одну з найефективніших на

НЕТЛІННІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

Легендарний герой

325 років минає з того часу, коли 17 лютого 1664 року трагічно обірвалося життя одного з найближчих соратників Богдана Хмельницького, легендарного козацького полковника Івана Богуну.

Невідомо, коли народився цей видатний військовий діяч, що походив з дрібної української шляхти. Рано став мужнім і досвідченим козаком, побував у Запорізькій Січі і вже брав активну участь у козацько-селянських повстаннях 1637—1638 років проти польської шляхти. І коли видатний державний діяч і полководець Богдан Хмельницький запалив факел визвольної війни українського народу, поруч з ним бився й Іван Богун. Влітку 1648 року він очолив селянсько-козацькі загони на Брацлавщині. Під час Збарської облоги 1649 року був тяжко поранений. За виняткову хоробрість, непримиренність до ворогів і військові здібності Богдан Хмельницький у 1650 році призначає Івана Богуну полковником Вінницького полку. До цього приєднується наш прикарпатський народний герой Семен Височан, як його називали «Хмельницький Галицької землі», який влітку і восени 1648 року підняв у нашому краї велике народне повстання, але перед навалюю шляхетських військ відступив до Вінниці, де продовжував боротися з польськими паннами.

Він став настільки популярним на Україні, що польська шляхта побоювалась його і, підступно спіймавши 17 лютого 1664 року, розстріляла його біля Новоград-Сіверська, звинувачуючи у тємних зносинах з росіянами і українськими повсталими козаками. Так трагічно закінчилося життя видатного героя визвольної боротьби українського народу проти шляхти.

Пройшли століття, але ім'я Івана Богуну не загубилося в історії. Під час громадянської війни 1918—1920 років ім'я Богуну названо одним із полків Червоної Армії.

Український народ шанує світлу пам'ять про І. Богуну, який віддав своє життя за визволення народу від польсько-шляхетського гніту, за його незалежність. Ім'ям цього героя в наш час названі вулиці міст, а світлий образ увіковічений у творах письменників, художників, композиторів. Однак ще невеликі пам'ятніші «вони» в сфері духовного та культурного життя. З'являються перші народні демонації

ЕКОЛОГІЯ: КУЛЬТУРА І ДУХОВНІСТЬ

3 — природою НА «ВИ»

сьогодні в республіці методик. Тут, скажімо, створено спеціальну кафедру, введено для фахових курсів читання «Основ раціонального використання природних ресурсів і охорони природи» за єдиною програмою з урахуванням специфіки кожного предмета (обсяг 20 годин для спеціальностей природничого профілю), значна частина часу відводиться на семінарські заняття. Крім того, у всіх підрозділах передбачено включення до програми і робочих планів навчальних дисциплін, а також до курсових і дипломних робіт окремих розділів екологічного, природоохоронного і ресурсозберігаючого змісту. Введено ряд питань й до темарію суспільних наук. Для забезпечення якісного читання базового курсу тут також були організовані практичні семінари для викладачів з актуальних питань екології і охорони природи (обсяг 26 годин аудиторних занять та 10 годин екскурсій, написання і захист рефератів).

Система у харків'ян, як оачимо, охоплює більшість аспектів навчання у вищій школі. Це стосується як загальної, так і спеціальної педагогіки і методики виховної роботи.

12 травня 1988 р. в яких пропонується ввести дисципліну «Підготовка вчителя до екологічного навчання і виховання школярів».

Навчальна програма цього курсу згідно з цим повинна складатися з двох частин. Першої — спрямованої на розвиток у студентів загальноєкологічного мислення і засвоєння необхідного мінімуму природоохоронних знань, потрібних для спеціаліста. І другої, що має врахувати особливості і профіль майбутньої спеціальності студентів, а також формувати у них знання, необхідні для правильного вирішення завдань у галузі охорони навколишнього середовища. А щоб майбутні спеціалісти глибоко розбиралися в проблемах науки і практики сучасного природокористування, в програмі пропонується передбачити максимальну кількість семінарів, дискусій і ділових ігор. Щодо забезпечення професійної спрямованості, то тут спеціальні дисципліни рекомендується вводити в окремі розділи ат актуальної проблеми

що в теперішній ситуації з навколишнім середовищем на Прикарпатті неприпустиме. Для того, аби знову активізувати роботу аматорів вузівського природоохоронного руху, треба серйозно попрацювати над добором активу, продумати нові форми його діяльності, доміркувати на дспособом заохочення місцевих членів організації.

Думається, тільки після відновлення повнокровної діяльності товариств, і введення у практику вузівського життя всіх запропонованих заходів, можна буде говорити про комплексне вирішення екологічного виховання у нашому інституті.

А вже після цього зайнятися підготовкою педагогів — фахівців, з природоохоронної роботи. Вважаю, що для початку можна спробувати налагодити випуск учителів-екологів для роботи в малонаселених пунктах сільської місцевості. Для цього в інституті треба відкрити нову спеціальність — «Педагогіка та методика початкового навчання з додатковою спеціальністю «екологія» з терміном навчання 5 років.

Випускник цього відділення, працюючи в школах, дитсадках, малокомплектних початкових навчальних закладах, зміг би не тільки давати дітям необхідні знання, а й вирішувати природоохоронні проблеми на селі. Додаткова оплата за природоохоронну роботу у таких спеціалістам зліз

вдлобу прогульників на вулицях буде підвищена

СЛУЖБА ОІ

Дещо про безтурботність

Необхідність дотримання правил пожежної безпеки на підприємствах і в побуті відома всім. Однак випадки безтурботності у поводженні з вогнем ще часті. Так, протягом минулого року в місті виникло більше 200 пожеж, полум'я яких знищило матеріальних цінностей на суму близько 40 тисяч карбованців. Ще свідкий у пам'яті випадок, який стався на в/о «Карпатпресмаш», де з причин недотримання техніки безпеки згоріло майна на 14 тисяч карбованців. Через свою безтурботність та

нехтування протипожежними правилами потерпіли й власники індивідуального майна. Приміром, нещодавно згоріли будинки мешканців Івано-Франківська по вулицях Зеленої (24), Кравчука (2), в с. Крихівцях та інші.

Нещасні випадки у користуванні з вогнем, що трапилися у нашому місті та його околицях, ще раз застерігають — пожежам треба поставити надійний заслін.

О. МІЧУТА.
Державний інспектор по пожежному нагляду.

УЖЕ на початку цього комплексу п'ятиповерхового об'єкта студента до екологічної навчально-виховної роботи в школі? Відповідь напрошується лише одна — ні!

Дехто може сказати, що

переймаючи її, нам варто розширити окремі положення цієї системи. У цьому нам би допомогли методичні рекомендації Держкомосвіти СРСР від

віломо, щоб досягнути предмет повністю, необхідно водночас вчитися використовувати його, як мрвиться, на ділі. Для цього, вважаю, варто ввести екологічні питання в усі види студентської практики (це потребує розробки відповідних методичних завдань). Окрім того, необхідно також домогтися, аби на початку сиду працювала вузівська первинна організація українського товариства охорони природи, яка останнім часом послабила свою роботу. Власне через це ми ніці позбавлені чи не найбільшої можливості використання екологічних знань нашої молоді на практиці,

готовки вчителів початкового навчання, де є всі для цього умови. Звичайно, в майбутньому не варто обмежуватися підготовкою фахівців-екологів лише цього профілю, треба й надалі розгортати підготовку спеціалістів з природоохорони згідно з вимогами часу, і, зрозуміло, з нашими можливостями.

В. СЕЛЬСЬКИЙ.
Завідувач кафедри природничих і математичних дисциплін початкового навчання, доцент, член обласної ради Українського товариства охорони природи.

СПОРТ
Почесне місце
Днями відбувся чемпіонат міста з багатоборства комплексу ГПО, на якому в загальнокомандному заліку збірна нашого інституту зайняла почесне третє місце. Хороших результатів досягли наші фізкультурники і за індивідуальними підсумками. Так, у триборстві (стрільба, підтягування і

легкоатлетичний крос) майстер спорту СРСР Р. Терещушко (художньо-графічний факультет) посів другу сходинку цього турніру. Непогано показали себе й Л. Романюк, М. Збіглей (факультет підготовки вчителів початкових класів), С. Гавриш і В. Марцінковський (філологічний факультет), та інші. П. НЕСТЕРУК.